

A. G. Moltkes Forbedring af Agerdyrkingen paa Bregentved 109

som en udbredt Opfattelse i Datiden vilde gøre ham til. Det rigtige Synspunkt er sikkert, at han, skønt han langtfra var en betydelig eller fremragende Statsmand, i det hele var sin Konge en god og fornuftig Raadgiver med hæderlige Hensigter.

Det er egnet til at støde vor Tid, at en ret tilfældig Udlænding alene gennem Hofgunst kom i Besiddelse af et saa anseligt Stykke af Danmarks Jord, men det maa paa den anden Side erkendes, at havde alle Jorddrotter paa den Tid udrettet saa meget som denne Udlænding til Fremgang for deres Andele af Fædrelandet og for Menneskene, der boede derpaa, vilde Danmark nok kunne have været tjent dermed.

A. G. Moltke havde som fremskridtsvenlig Godsejer sin Begrænsning i sin Konservatisme overfor Spørgsmaalet om Bondestandens sociale Frigørelse. Adskillige af de Reformere, Moltke lod det være magtpaaliggende at gennemføre paa sine Godser, betød dog ikke ubetydelige Skridt frem mod større Frihed og Uafhængighed for Bønderne — faktisk er disse Forpligtelser overfor Hovedgaardens Drift, Hoveriet, meget blevet indskrænket ved den større Anvendelse af Daglejere, der stærkt prægede Hovedgaardens drift paa Bregentved i Moltkes Tid. Og hvad der ikke blev set af A. G. Moltke, blev heldigvis set af andre: at skulde de af ham og de andre praktiske Foregangsmænd forfægtede Reformere i Landbrugets Drift for Alvor vinde almindelig Fremgang og skabe Velstand og Lykke for Landet, maatte der nødvendigvis skabes en ny Bondestand, befriet ikke blot fra Hoveriet, men ogsaa fra Stavnsbaandets Tryk.